

Agrarinė aplinkosauga

.....

Petras Kurlavičius

Turinys

Autoriaus žodis 9

Įvadas 11

1. ŽEMĖS ŪKIS IR AGRARINĖ APLINKOSAUGA 15

Aplinkos apsauga žemės ūkyje: poreikiai ir galimybės 15

Žemės ūkis ir gamtos resursai 17

Apie agrarinę aplinkosaugą 18

2. AGRARINĖS EKOSISTEMOS - GAMTOSAUGOS POŽIŪRIU LABAI VERTINGOS PUSIAU DIRBTINĖS EKOSISTEMOS 21

Agrarinių ekosistemų ypatumai 21

Biologinė įvairovė - agrarinės ekosistemos kokybės indikatorius 26

Agrarinių teritorijų gamtosauginė vertė 30

3. ŽEMĖS ŪKIO POVEIKIS APLINKAI 37

Žemės ūkio poveikis buveinėms (agrariniam kraštovaizdžiui) ir biologinei įvairovei

Poveikis buveinėms ir kraštovaizdžiui 38

Poveikis biologinei įvairovei 46

Žemės ūkis ir oro tarša 63

Žemės ūkio veiklos poveikis rūgštaus lietaus susidarymui 63

Žemės ūkio įtaka globaliems klimato pokyčiams 63

4. ŪKININKAVIMO BŪDŲ IR ŽEMDIRBYSTĖS

SISTEMŲ PALANKUMAS GAMTAI 65

Tradicinė žemdirbystė 66

Alternatyvios žemdirbystės sistemos 67

Organinės žemdirbystės sistema 68

Biologinės žemdirbystės sistema 72

Biologinės-dinaminės žemdirbystės sistema 73

Biologinės-organinės žemdirbystės sistema 74

Permakultūra 74

Gamtinė žemdirbystė 75

Tausojamosios (integruotos) žemdirbystės sistema 77

5. AGRARINĖ APLINKOSAUGA:

PALANKAUS GAMTAI ŪKININKAVIMO PAGRINDAI 79

Ariamų žemių priežiūra 79

Žemės ūkio kultūros ir biologinė įvairovė 81

Arimas, juodas pūdymas 83

Žemės dirbimas 84

Neigiamą žemės dirbimo poveikį aplinkai ariamose žemėse mažinančios priemonės 85

Dirvožemio kokybės palaikymas 90

Dirvožemio erozijos mažinimas 92

Dirvožemio užteršimą mažinančios priemonės 93

Palankus gamtai ūkininkavimas pievose, pievų tvarkymas	94
<i>Kada pievas šienauti</i>	99
<i>Šienavimo technologijos</i>	101
<i>Pievų žolės deginimo pasekmės aplinkai ir biologinei įvairovei</i>	103
<i>Ūkininkavimas didelės gamtosauginės vertės pievose bei šių pievų tvarkymo ypatumai</i>	104
Ūkininkavimo šlapynėse bei šlapynių tvarkymo ypatumai	107
Gyvulių ganymas ganyklose	110
<i>Bendrais bruožais apie ganyklas ir gyvulių ganymų</i>	110
<i>Įvairių gyvulių ganymo poveikis aplinkai</i>	111
Pelkės ir jų tvarkymas	113
Mažų vandens telkinių tvarkymas	116
<i>Natūralių mažų upelių tvarkymas</i>	116
<i>Esamų mažų stovinčio vandens telkimų priežiūra ir naujų įrengimas</i>	119
Sausinimo griovių priežiūra	123
Sumedėjusiais augalais apaugusių agrarinio kraštovaizdžio elementų priežiūra	126
<i>Agroaplinkosauginė laukų giraičių priežiūra</i>	128
<i>Laukų apsauginių juostų, žalitvorių ir gyvatvorių priežiūra</i>	130
Kitų natūralių ir pusiau natūralių agrarinio kraštovaizdžio elementų tvarkymas	130
Kaimiškų gyvenamųjų vietų priežiūra	132
<i>Sodybų teritorijų priežiūra</i>	132
<i>Sodo, daržo priežiūra</i>	134
<i>Gyvenamųjų ir ūkinių pastatų priežiūra</i>	136

6. KAI KURIŲ SPECIFINIŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLŲ

IR DARBŲ ĮTAKA APLINKAI 139

Kultūrinių augalų apsauga nuo kenkėjų, ligų bei laukinių augalų

gausos reguliavimas 139

Trąšų naudojimas ir tręšimas 142

Kalkių naudojimas ir kalkinimas 145

Derliaus nuėmimas 146

Šienavimas 146

Žemės ūkio kultūrų derliaus nuėmimas 147

7. SPECIALIOJI GAMTOTVARKOS VEIKLA: INVAZINIŲ RŪŠIŲ

AUGALŲ GAUSOS IR PAPLITIMO KONTROLĖ 165

Baigiamasis žodis 173

Literatūra 175

Rekomenduojama literatūra 180